

MEMÒRIA D'INTERVENCIÓ H-255

Identificació

Número de registre	H-255
Nom de l'objecte	Pintura
Matèria / Tècnica	Pintura acrílica sobre tela
Autor / Època	Mestre Castellví, Lluís / Segle XX
Dimensions	130 x 162 cm (obra); 135,5 x 167,5 x 4,2 cm (amb marc)
Tema / Descripció / Títol	Paisatge diürn, amb un riu a primer pla vorejat per espadats / Sense títol.
Localitzacions	Reserva Cobalt, compacte 38, dreta (magatzem del Museu de L'Hospitalet de Llobregat.
Altres referències/núm.	---
Lliurament	14 de juliol de 2021
Retorn	11 de novembre de 2021
Durada tractament	1 mes i mig
Restaurador	Gonzalo Martí Beltrán

Examen organolèptic i diagnosi

Suport

OBRA

Bastidor

Descripció:

- Mòbil (de tipus espanyol), format per quatre llistons de fusta i travesser vertical (secció: 7 x 1,5 cm), amb rebaix i falques.
- Tipus de fusta / Tall: Conífera / Tangencial.

Elements annexos (vista del revers):

- 3 Etiquetes de paper, una a la part mitjana del llistó superior i dues més a l'extrem superior del travesser central.

Segells (vista del revers):

- 2 segells, un corresponent a la numeració de l'obra (H255) i l'altre pertanyent al Museu d'Història de la Ciutat.

Estat de conservació: Regular/dolent.

Relació d'alteracions:

- Atac generalitzat de xilòfags (sense activitat, actualment).
- Taca provocada per una antiga humitat, a l'encaix inferior esquerre (vista del revers).
- Pèrdues de suport: Manca la falca superior esquerra (vista del revers).
- Acumulació de pols i brutícia superficial, així com dipòsits entre els travessers i el revers de la tela, especialment abundants en la part inferior de l'obra.

Tela

Descripció:

- Composició per determinar (sembla de lli comercial). Pendent d'anàlisi per determinar la seva naturalesa.
- Trama mitjana. El fil de l'ordit, vertical, presenta un gruix lleugerament major que el de la trama.
- Teixit: Tafetà.
- 14 trama x 14 d'ordit.
- Torsió del fil en Z.

Elements annexos:

- Restes d'una etiqueta blanca de paper, enganxada sobre el revers de la tela, a prop de la cantonada inferior esquerra, parcialment arrencada (fins al punt que no es pot saber el text que contenia).

Inscripcions i segells (vista del revers):

- Inscripció: número **68** encerclat, traçat amb tinta, situat al travesser esquerre, a l'alçada de l'encaix.
- 2 segells, un corresponent a la numeració de l'obra (H255) i l'altre pertanyent al Museu d'Història de la Ciutat, tots dos a la part central del revers.

Sistema d'unió de la tela al bastidor: No s'aprecia, doncs el marc clavat a les vores les oculta totalment.

Estat de conservació: Regular.

Relació d'alteracions:

- Petites taques fosques repartides per tot el revers, provinents d'un antic atac de fongs.
- Dipòsits de pols i brutícia.
- Pèrdua generalitzada de tensió.

MARC

Descripció:

- Format per quatre llistons motllurats i daurats, amb preparació blanca i bol d'un color vermellós-ataronjat.

Estat de conservació: Regular/dolent.

Relació d'alteracions:

- Dipòsits de pols i brutícia adherida.
- Abrasions generalitzades, especialment abundants a les parts més sobreeixides.
- Pèrdues puntuals de preparació / capa pictòrica, localitzades als perfils més elevats i a les cantonades.

Elements annexos:

- Petita etiqueta adhesiva rodona, de paper blanc, adherida a l'extrem esquerre de la motllura superior (vista de l'anvers): **255** (manuscrit).

Sistema d'unió de l'obra al marc:

- Mitjançant puntes de ferro, clavades directament des del marc al bastidor, travessant les vores de la tela del suport.

Capa de preparació

OBRA:

Descripció:

- Per determinar. Prima i de color blanc. Sembla una preparació acrílica industrial. Visible a les vores del suport tèxtil.

Estat de conservació: Regular.

Relació d'alteracions:

- Descohesions i pèrdues puntuals actives, acompanyades de capa pictòrica. En la major part dels casos, aquestes alteracions afecten a la pel·lícula pictòrica, sense que aquesta vagi acompanyada de preparació. La possible causa és l'existència d'una altra capa pictòrica subjacent (reaprofitament d'una obra anterior), o bé l'existència de capes pictòriques de fons, aplicades amb anterioritat.

Capa pictòrica

OBRA:

Tècnica d'execució: Colors acrílics (pendent d'anàlisi per confirmar la naturalesa de la resina sintètica concreta de l'aglutinant).

Capa: gruixuda, amb empastaments generalitzats.

Pinzellada: Matèrica, aplicada de manera directa i fresca.

Acabat: Setinat.

Inscripcions i segells (vista del revers): **H-255.**

Inscripció manuscrita, realitzada, amb tinta negra, a la cantonada inferior dreta de l'anvers de la pintura.

Estat de conservació: Regular/Dolent.

Relació d'alteracions:

- Dipòsits de pols i brutícia adherida, amb deposicions d'insectes.
- Taca de tinta blava sobre la pintura, en forma d'una ratlla de bolígraf.
- Trencaments de la capa pictòrica. En alguns casos, les esquerdes es mostren bastant obertes, i arriben al suport.
- Manca d'adhesió generalitzada entre els diferents estrats pictòrics, principalment entre les capes pictòriques superficial i subjacent.

Es troben indicis que condueixen a pensar que l'obra ha estat realitzada a sobre d'una pintura precedent, doncs algunes pinzellades passen per damunt d'antigues pèrdues d'una anterior capa pictòrica.

- Despreniments i pèrdues de pintura, en alguns casos (pocs), acompanyades de preparació..

MARC

Tècnica d'execució: Daurat a l'aigua.

Estat de conservació: Regular.

Capes de superfície

Relació d'alteracions:

- Abrasions i pèrdues generalitzades, originades per fregament i manipulació. En la major part dels casos, aquestes abrasions deixen veure la preparació vermella de sota, mentre que les pèrdues, localitzades principalment a les cantonades i al travesser inferior, arriben al suport.

OBRA:

Descripció: No es detecta presència d'una capa de protecció.

MARC:

Descripció: Laca (probablement, una goma laca. Pendent d'anàlisi per determinar)

Relació d'alteracions:

- Dipòsits superficials de pols.
- Abrasions generalitzades i pèrdues.

Intervencions anteriors

- Empaperats puntuals de protecció de la capa pictòrica.
- Es troben repintades de dos tipus: (1) unes semblen fetes pel mateix autor, doncs estan realitzades amb el mateix procediment sintètic, els mateixos colors i el mateix tipus de pinzellada. (2) Les altres són posteriors, de colors més foscos i emprant una tècnica pictòrica diferent. En ambdós casos, les repintades es localitzen en llocs on la capa pictòrica anteriors s'havia després.

Conclusions

L'estat de conservació de l'obra és, en termes generals, regular/dolent, principalment per la manca generalitzada de cohesió de la capa pictòrica, que ha estat l'origen de nombrosos aixecaments actius i algunes pèrdues.

Proposta de conservació – restauració

ANÀLISIS I DIAGNÒSTIC:

- Estudi i documentació de l'estat de conservació de l'obra abans del procés d'intervenció.

TREBALLS DE CONSERVACIÓ CURATIVA:

- Neteja mecànica de la pols superficial i de la brutícia que presenta un estat incoherent.
- Fixació de la capa pictòrica en perill de desprendiment mitjançant empaperat i cola animal. Assentament de la mateixa amb espàtula tèrmica i desempaperat. El mateix procés es durà a terme a la policromia del marc, en les zones que presentin pèrdues o manca de cohesió amb l'estrat subjacent (cantonades).
- Trasllat d'una petita etiqueta adhesiva que hi ha a sobre la superfície daurada del marc a la part posterior del mateix.
- Consolidació de l'estructura del suport corresponent al bastidor (pèrdues per caiguda de nusos, esquerdes i reposició falques mancants).

- Desinfecció i tractament anti-xilòfags al bastidor i parts afectades per l'atac de corc.
- Eliminació dels restes d'etiqueta de paper adherida al revers de la tela. Eliminació dels excrements d'insectes sobre la capa pictòrica i del possible vernís oxidat.
- Neteja química de la capa pictòrica, del revers de la tela i del marc daurat.
- Estucat de les zones amb pèrdues de pintura i daurat.
- Reintegració cromàtica de les zones estucades.
- Aplicació d'una capa de protecció amb un vernís de baix pes molecular.
- Fixació de les falques per evitar futures pèrdues.
- Protecció del revers amb tela sintètica per evitar acumulacions de pols.

DOCUMENTACIÓ FINAL

Elaboració d'una memòria final on es recullen les diferents fases d'intervenció, amb les imatges descriptives del procés seguit.

Els treballs de restauració inclosos en aquesta proposta s'ajustaran en tot moment als criteris de reversibilitat i estabilitat que garanteixin la salvaguarda de la integritat física, artística i històrica de l'obra.

Procés de conservació – restauració

Proves fisicoquímiques

OBRA:

- Proves de solubilitat a la capa pictòrica i a les tintes dels segells presents al revers del bastidor i el suport tèxtil.

Desinfecció

OBRA:

Revers:

- Desinfecció del bastidor i de la tela atacats pels fongs mitjançant nebulització d'una solució fungicida, seguida de l'aspiració puntual de les hifes i espores procedents dels fongs, emprant cànules de petites dimensions.

Abans d'aplicar la solució fungicida, s'han protegit les etiquetes del revers del bastidor, amb una màscara de plàstic, per evitar que s'humitegi el paper i que les tintes es puguin dissoldre.

- Aspiració general del revers seguint el mateix mètode, però emprant una boca més gran.

Materials emprats: Etanol + 0,1% de clorur de benzaloni / aigua destil·lada (70:30), aspirador de baixa pressió dotat de filtre HEPA i paletina de cerres suaus.

Consolidació

OBRA:

Intervencions al bastidor:

- Restitució de la falca mancant a l'encaix superior esquerre del bastidor (vista de revers) i substitució de la falca de l'encaix dret, per ser aquesta massa gran en comparació amb la resta de falques de l'obra.
- Reintegració volumètrica de la pèrdua de dos nusos al bastidor.

Materials emprats: Balsite[®], espàtula de guixaire.

Fixació

OBRA:

Intervencions a la capa pictòrica:

- Empaperat puntual de protecció d'aquelles parts que presenten aixecaments i manca de cohesió amb els estrats precedents, així com pèrdues.

Tot i que l'obra ja presentava deu punts empaperats, després d'una atenta inspecció de la superfície de l'obra, es decideix continuar empaperant altres parts amb perill de desprendiment.

- Desempaperat, fixació i adaptació dels aixecaments amb una pressió controlada i puntual, en fred, per no malmetre la capa pictòrica acrílica.

En els punts amb aixecaments més crítics, s'ha optat per aplicar l'adhesiu per injecció, amb una xeringa.

- Materials emprats: Cola de conill, paper japonès Bolloré 12,3 g/m² i film de polièster siliconat Melinex[®].

Neteja

OBRA

Intervencions al suport i a la capa pictòrica:

- Trasllat de la petita etiqueta adhesiva situada a sobre de l'extrem esquerre de la motllura daurada superior (vista de l'anvers) al revers del marc.

- Neteja mecànica en sec, per eliminar la pols en estat incoherent, al revers del bastidor i la tela, als espais entre tela i bastidor i a l'anvers de l'obra.

- Neteja superficial química per acabar d'eliminar la pel·lícula de brutícia que enfosqueix parcialment els colors.

Igualment, es combina una neteja mecànica i química per enretirar els excrements d'insectes, especialment abundants a l'anvers de l'obra.

Materials emprats: Paletina de cerres suaus, hisops de cotó, bisturí, aigua destil·lada i citrat de tri-amoní (0,5%).

MARC

Intervencions a la policromia:

- Neteja mecànica en sec del daurat que cobreix els llistons, per eliminar la pols superficial.

- Neteja superficial química per acabar d'eliminar la pel·lícula de brutícia de caràcter greixós que enfosqueix parcialment l'or.

Materials emprats: Paletina de cerres suaus, hisops de cotó i White Spirit D40[®].

Eliminació d'elements no originals

OBRA:

Intervencions a la capa pictòrica:

Enretirada de repintades que cobreixen algunes pèrdues, aplicades de manera irregular, envaint les parts limítrofes a la pèrdua, mitjançant un mètode mecànic-químic.

Materials emprats: Hisops de cotó, bisturí i citrat de tri-amoní a l'1%.

Reintegracions

OBRA:

Intervencions a la preparació/capa pictòrica:

- Estucat de pèrdues.
- Reintegració cromàtica, de caire il·lusionista, de les zones estucades.

Materials emprats: Cola de conill, sulfat de calci, pigments *Lefranc Bourgeois*®, Aquazol 500® en etanol 96°, aigua destil·lada.

MARC

Intervencions a la capa pictòrica:

- Estucat de pèrdues.
- Reintegració cromàtica: entonació amb el to del bol subjacent.

Materials emprats: Cola de conill, sulfat de calci, pigments *Lefranc Bourgeois*®, Aquazol 500® en etanol 96°, aigua destil·lada.

Protecció final

OBRA i MARC:

- Aplicació d'una lleugera capa de vernís de baix pes molecular, compatible amb l'obra i fàcil d'eliminar en el futur, sense posar en risc els materials que componen la capa pictòrica acrílica.

Materials emprats: Regalrez 1094® al 5% en White-Spirit D40®

Embalatge

Materials emprats: Plàstic de bombolles.

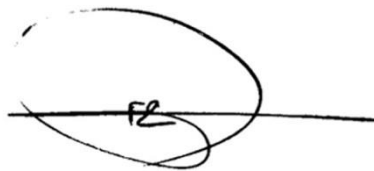
Recomanacions per la seva conservació / seguiment mediambiental

Temperatura: 20-22°C

Humitat relativa: 60%

Il·luminació: 150 lux

Sant Just Desvern, a 5 de novembre de 2021

Gonzalo Martí Beltrán

Llicenciat en B.B.A.A.
Diplomat en Restauració

MEMÒRIA D'INTERVENCIÓ H-255

IMATGES

Documentació fotogràfica de l'estat de conservació inicial

Fig. 1 Anvers

Fig. 2 Revers

Fig. 3 Etiquetes

Fig. 4 Etiquetes

Fig. 5 Etiquetes

Fig. 6 Etiquetes

Fig. 7 Inscriptcions

Fig. 8 Inscriptcions

Fig. 9 Inscriptcions

Fig. 10 Segells

Fig. 11 Segells

Fig. 12 Segells

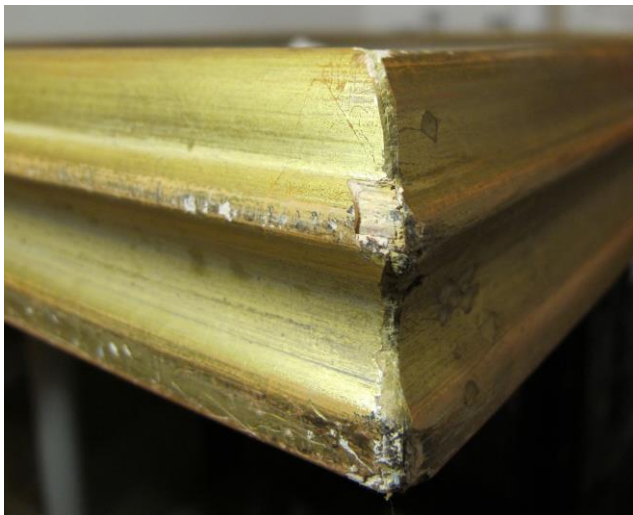

Fig. 13 Pèrdues marc

Fig. 14 Deposicions d'insectes

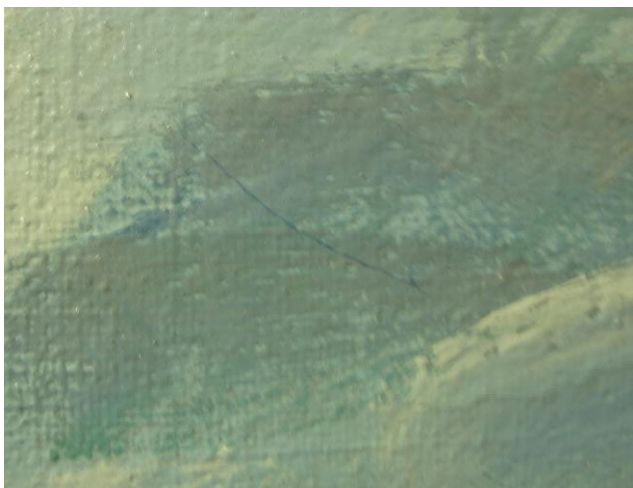

Fig. 15 Ratllada de tinta

Fig. 16 Aixecaments de capa pictòrica

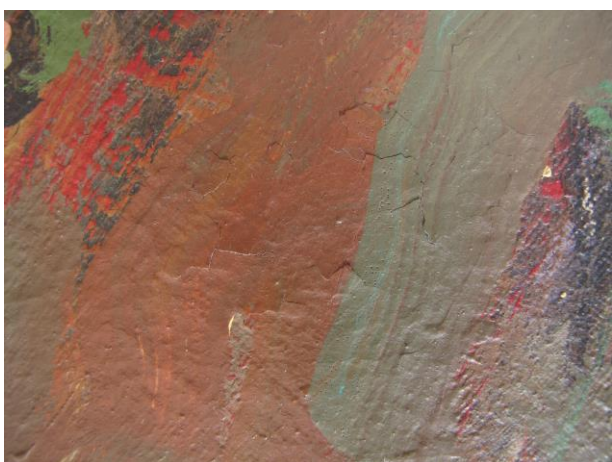

Fig. 17. Aixecaments de capa pictòrica

Fig. 18 Aixecaments de capa pictòrica

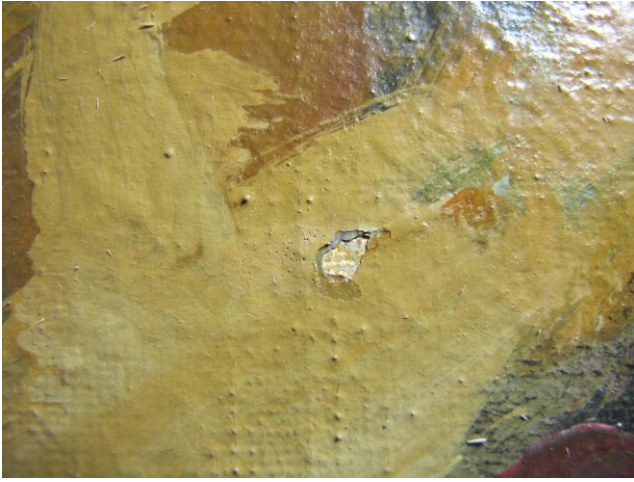

Fig. 19 Pèrdues de capa pictòrica i pintura subjacent

Fig. 20 Pèrdues de capa pictòrica i pintura subjacent

Fig. 21 Pèrdues de capa pictòrica i pintura subjacent, amb repintada emprant la mateixa tècnica sobre les mateixes

Fig. 22 Pèrdua de capa pictòrica amb repintada posterior, de color més fosc, cobrint tots els nivells

Documentació fotogràfica del procés de Conservació-Restauració

Fig. 23 Empaperat puntual

Fig. 24 Empaperat puntual. Detall

Fig. 24 Fixació d'aixecaments de capa pictòrica

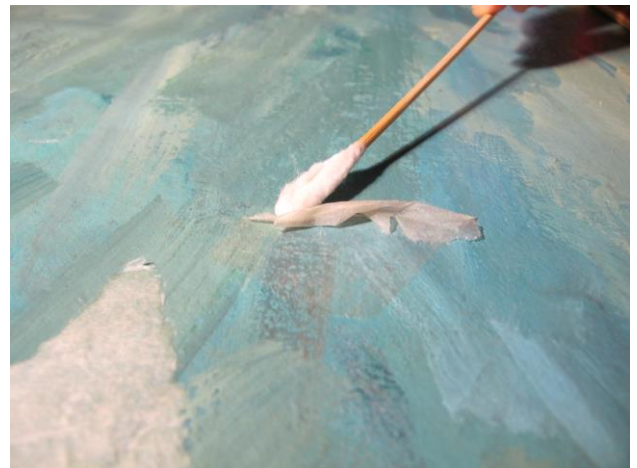

Fig. 25 Procés de desempaperat

Fig. 26 Procés de neteja. Enretirada d'excrements d'insectes

Fig. 27 Procés d'enretirada de repintades fosques sobre la capa pictòrica

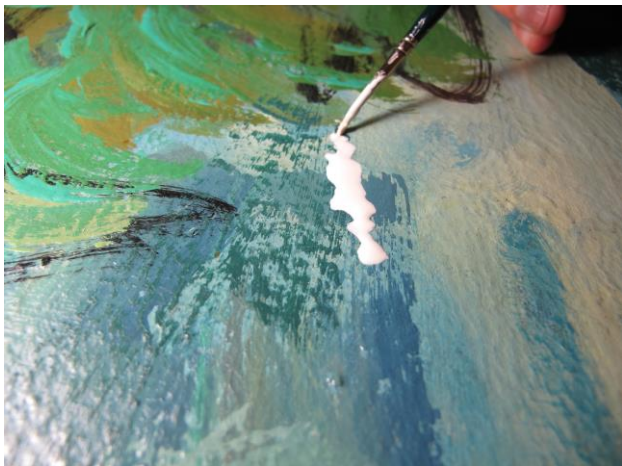

Fig. 27 Procés d'estucat

Fig. 28 Estucats. Detall

Fig. 29 Estucats. Detall

Fig. 30 Estucats. Detall

Fig. 31 Estucats. Detall

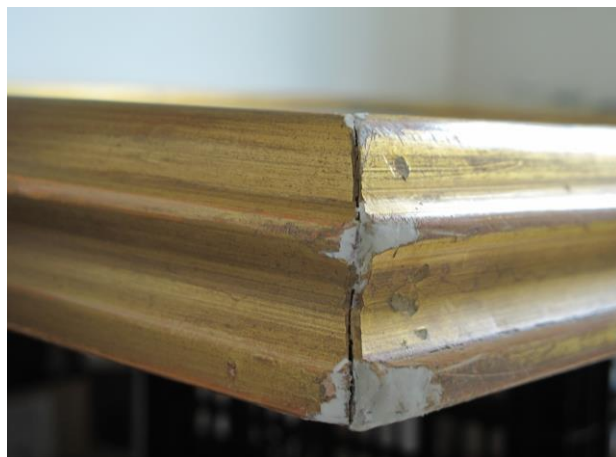

Fig. 32. Estucats. Detall

Fig. 33 Reintegració cromàtica

Fig. 34 Detall de la reintegració cromàtica

Fig. 31 Neteja del revers del bastidor

Fig. 33 Trasllat d'etiqueta

Fig. 34 Reintegració volumètrica al bastidor

Fig. 35 Reintegració volumètrica al bastidor

Fig. 36 Substitució falca superior esquerra (vista revers)

Fig. 37 Substitució falca superior dreta (vista revers)

Documentació fotogràfica final

Fig. 38 Imatge final de l'anvers

Fig. 39 Imatge final del revers

Sant Just Desvern, a 5 de novembre de 2021

Gonzalo Martí Beltrán

Llicenciat en B.B.A.A.
Diplomat en Restauració